

DEMOGRAFICKÁ STAGNACE NAŠICH NEJVĚTŠÍCH MĚST

Alois Andrlé

Ačkoli ze sčítání lidu, domů a bytů 2001 máme k dispozici zatím jen předběžné výsledky, přece to umožňuje aktualizovat řadu ukazatelů jak o vývoji počtu obyvatelstva, tak o vývoji domovního a bytového fondu v delší retrospektivě České republiky. K závažným problémům vývoje obyvatelstva patří **proces urbanizace**, jeho důsledků a perspektiv. Náš příspěvek je zaměřen na **populační vývoj našich největších měst**, kam řadíme jednak velkoměsta se 100 tis. a více obyvateli, tak i města, která se této hranici blíží.

Předběžně zpracování údajů o počtu obyvatelstva podle sčítání 2001 ukázalo, že Česká republika má 5 velkoměst (Prahu, Brno, Ostravu, Plzeň a Olomouc) a čtyři města, která se svým počtem obyvatelstva velkoměstům blíží (Liberec, České Budějovice, Hradec Králové a Ústí nad Labem). Z těchto měst navíc Liberec, Hradec Králové a Ústí nad Labem již v nedávné minulosti více než 100 tis. obyvatel měly, avšak postupně je z této kategorie vyřadil jednak nepříznivý populační vývoj, jednak administrativní vyloučení některých jejich částí, které se osamostatnily jako samostatné obce.

V retrospektivě posledních 40 let – od prvního sčítání, jež zpracovalo censové

údaje za „bydlící“ a nikoliv, jako doposud, za „přítomné“ obyvatelstvo – tj. od roku 1961 do současnosti, počet obyvatel souboru největších 9 měst České republiky vzrostl o 14,8 %, čili téměř dvakrát tak rychle, jako se zvýšil počet obyvatelstva celého státu (+ 7,5 %). Intercensální přírůstky obyvatelstva největších měst byly vždy výrazně vyšší než přírůstky obyvatelstva České republiky.

V šedesátých letech, v období populační deprese charakterizované klesáním porodnosti a stagnací úmrtnosti, zvýrazněně navíc emigrací po srpnu 1968, se počet obyvatelstva České republiky zvýšil jen o 2,5 %. Počet obyvatel největších měst vzrostl o 6,0 %. Mezi sčítáními lidu 1970 a 1980 vzrostl počet obyvatelstva České republiky o 4,9 %, ve městech však o 7,3 %. Zvýšení přírůstku bylo hlavně důsledkem aktivní populační politiky, kdy na přelomu šedesátých a sedmdesátých let byl přijat soubor pronatalitních opatření, vedoucí ke zvýšení realizované plodnosti. Začala však také klesat úmrtnost, což mělo příznivé důsledky na zvýšení přirozeného přírůstku obyvatelstva. Zvýšená vlna natality trvala téměř celých 10 let. Její důsledky se projevují právě v současné době vzrůstem počtu obyvatelstva v produktiv-

ním věku a také vzrůstem počtu potenciálních matek. Demografická vlna sedmdesátých let je posuzována jako důkaz možnosti aktivní populační politiky zastánci pronatalitní politiky, ale jako negativum – dokonce s nepříznivými důsledky např. pro trh práce a nezaměstnanost – liberálními ekonomy.

Ekonomická krize konce sedmdesátých let vedla k restriktivní sociální politice. Jejimi nástroji bylo zvyšování cen a omezování některých sociálních výhod, např. ve veřejném stravování apod. Ceny začaly růst od roku 1977, a to s rostoucí gradací. Demograficky se to promítlo v ukazatelích přirozené měny obyvatelstva až v roce 1980, s pokračováním během celých osmdesátých let. Rapidně klesla porodnost, výrazně se snížila sňatečnost, což mělo vliv na snížení realizované plodnosti. Zůstala vysoká rozvodovost. Snížení úmrtnosti nemohlo vyrovnat pokles porodnosti. Počet obyvatelstva státu se mezi lety 1980 a 1991 zvýšil o pouhých 10 288 (!) obyvatel. Ve městech se počet obyvatel ještě zvýšil o 3,4 %.

Polistopadový populační vývoj navázal na předchozí **depulační trend**, a to na úrovni stále se horšících ukazatelů reprodukce. Výsledkem bylo, že v roce

Rok, období	Město								
	Praha	Brno	Ostrava	Plzeň	Olomouc	Liberec	České Budějovice	Hradec Králové	Ústí nad Labem
	Počet trvale bydlících obyvatel								
1961	1 133 080	324 173	254 297	139 111	80 246	78 193	64 661	66 608	72 148
1970	1 140 795	344 218	297 171	152 560	89 386	84 046	76 699	80 463	79 544
1980	1 182 186	371 463	322 073	170 701	99 328	95 924	88 448	96 145	89 272
1991	1 214 174	388 296	327 371	173 008	102 786	101 162	97 243	99 917	98 178
2001	1 178 576	379 185	319 293	166 274	103 293	99 832	98 876	98 163	96 428
	Přírůstek (- úbytek) počtu obyvatel absolutně								
1961-1970	7 715	20 045	42 874	13 449	9 140	5 853	12 038	13 855	7 396
1970-1980	41 391	27 245	24 902	18 141	9 942	11 878	11 749	15 682	9 728
1980-1991	31 988	16 833	5 298	2 307	3 458	5 238	8 795	3 772	8 906
1991-2001	- 35 598	- 9 111	- 8 078	- 6 734	507	- 1 330	1 633	- 1 754	- 1 750
1961-2001	45 496	55 012	64 996	27 163	23 047	21 639	34 215	31 555	24 280
	Přírůstek (- úbytek) počtu obyvatel v % výchozích stavů								
1961-2001	4,02	16,97	25,56	19,53	28,72	27,67	52,91	47,37	33,65
1991-2001	- 2,93	- 2,35	- 2,47	- 3,89	0,49	- 1,31	1,68	- 1,76	

Zdroj: Vyhodnocení předběžných výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v ČR. Podle podkladů ČSÚ zpracoval ÚRS Praha a s. (říjen 2001).

Tab.1: Vývoj počtu obyvatelstva v devíti největších městech České republiky 1961 – 2001 – územní stav 1. 3. 2001

2001 byl počet obyvatelstva České republiky – v novém vymezení „bydlícího obyvatelstva“ jako součtu trvale bydlících občanů České republiky a cizinců s dlouhodobým pobytem delším než 90 dnů – nižší pouze o 0,1 % než počet trvale bydlících v roce 1991. Počet obyvatel největších měst České republiky však klesl o 2,4 %.

Čtyřicetiletá populační bilance 1961 – 2000 znamenala celostátní přírůstek 7,5 % obyvatelstva, v největších městech se počet obyvatelstva zvýšil o 14,8 %. Ve všech sledovaných městech rostl počet obyvatelstva mezi všemi sčítáními lidu, od roku 1961 do roku 1991. Relativně nejvyšší přírůstky – na území k 1. 3. 2001 – zaznamenaly České Budějovice (52,9 %), Hradec Králové (47,4 %) a Ústí nad Labem (33,7 %). Hlavní město Praha mělo tuto střednědobou bilanci aktivní ve výši 4,0 %, nejnižší ze všech hodnocených měst. V Plzni přibýlo 19,5 % a v Brně 17,0 % obyvatelstva.

Z období 1961 – 2001 se jako nejméně příznivé ukazuje období 1991 – 2001. I když jde za rok 2001 o předběžné údaje, definitivní zpracování se u obyvatelstva nebude od předběžného v podstatě nijak lišit. V posledním desetiletí vzrostl počet obyvatel u největších měst pouze v Českých Budějovicích (+ 1,7 %) a v Olomouci (+ 0,5 %). Největší úbytky byly zjištěny v Plzni (- 3,9 %), v Praze (- 2,9 %) a v Ostravě (- 2,5 %).

Období 1991 – 2001 je proto třeba věnovat **zvýšenou pozornost**. Příspěvek sleduje vývoj obyvatelstva sledovaných 9 měst v jednotlivých kalendářních letech 1991 – 2000, tak jak byla sledována běžnou demografickou statistikou přirozené

měny obyvatelstva a jeho stěhování, tj. na území v tom kterém kalendářním roce, nikoli tedy na tzv. územně srovnatelném území, což je v retrospektivě pohybu obyvatelstva z publikovaných dat nemožné.

Nejprve uvedme **úhrnnou bilanci** pohybu obyvatelstva, jak vyplynula z přirozených a migračních přírůstků (- úbytků) obyvatelstva v jednotlivých kalendářních letech.

V úhrnu největších 9 měst České republiky došlo k úbytku 58 711 trvale bydlících obyvatel (ve vymezení před sčítáním lidu 2001), což znamenalo průměrný roční úbytek 2,28 obyvatel na 1 000 bydlících. Aktivní populační bilanci z pohybu obyvatelstva 1991 – 2000 měly pouze České Budějovice s přírůstkem 1 331 bydlících obyvatel, což znamenalo roční přírůstek 1,36 ‰ bydlících. Město Olomouc získalo bilančně 2 obyvatele. Největší relativní úbytek měla Plzeň, která ztratila 6 211 bydlících, což znamenalo roční úbytek 3,65 obyvatel na 1 000 bydlících. Z hlediska celkových úbytků bydlícího obyvatelstva byla na druhém místě Praha s celkovou ztrátou 34 176 bydlících obyvatel a z hlediska intenzity s úbytkem 2,85 ‰ ročně. Na třetím místě bylo Ústí nad Labem, které ztrácelo ročně 2,32 bydlících na 1 000 žijících, celkem 2 274 obyvatel. Přes 2 ‰ bydlících obyvatel ztrácela ročně i Ostrava (- 2,22 ‰), absolutně šlo o úbytek 7 209 bydlících obyvatel. Brno, Liberec a Hradec Králové měly roční úbytky bydlícího obyvatelstva nižší než 2 ‰ obyvatel ročně.

Záporná úhrnná bilanční salda nastupovala v bilancích v **časovém rozložení**; Plzeň, Liberec a Ústí nad Labem měly zápornou bilanci již v roce 1991. V roce

1992 se k nim přiřadila Ostrava, v roce 1993 Praha, v roce 1994 Brno a Hradec Králové, v roce 1995 zbývající města Olomouc a České Budějovice. Od roku 1996 měla zápornou populační bilanci již všechna sledovaná města. Demografický soubor 9 největších měst měl aktivní bilanci jen do roku 1993. Rok 1994 byl prvním rokem – souhlasně s celostátní bilancí – úbytku obyvatelstva.

Úhrnná bilance obyvatelstva je výsledkem bilance přirozené měny a bilance stěhování. Bilanci **přirozené měny obyvatelstva** shrnuje tabulka 3.

Během let 1991 – 2000 ubylo přirozenou měnou v devíti největších městech České republiky 60 131 bydlících obyvatel, což znamenalo roční úbytek 2,33 obyvatel na 1 000 žijících v těchto městech. Přirozený přírůstek byl v úhrnu 10 let zaznamenán pouze v Českých Budějovicích (1 120 obyvatel, čili + 1,14 ‰ ročně) a v Ústí nad Labem (521 obyvatel, čili + 0,53 ‰ ročně). Obě města měla aktivní bilanci přirozené měny jen díky přírůstkům do roku 1994 včetně. Poté i ona měla přirozené úbytky obyvatelstva, a to v Ústí nad Labem s výjimkou roku 1999 a v Českých Budějovicích s výjimkou let 1998 a 2000.

Absolutně a relativně nejvíce obyvatelstva ztratila přirozeným vývojem Praha, totiž 44 057 obyvatel, čili - 3,67 ‰ ročně. Brno mělo celkový úbytek 9 430 obyvatel (- 2,44 ‰ ročně), na třetím místě byla Plzeň se ztrátou 3 939 obyvatel (- 2,32 ‰ ročně). Ztráty přebytkem zemědělných nad narozenými v ostatních městech byly nižší. Rokem prvních přirozených úbytků pro Prahu, Brno a Plzeň byl již rok 1991. V ostatních městech začala demografická

Rok, období	Město									
	Praha	Brno	Ostrava	Plzeň	Olomouc	Liberec	České Budějovice	Hradec Králové	Ústí nad Labem	Města celkem
	Absolutně									
1991	1 562	231	163	- 524	572	- 132	1 418	298	- 83	3 505
1992	426	1 545	- 358	- 128	1 011	- 45	794	419	- 266	3 398
1993	- 292	113	- 813	- 23	408	55	540	229	- 126	91
1994	- 2 439	- 147	- 572	- 494	274	- 275	185	- 138	- 42	- 3 648
1995	- 4 729	- 1 066	- 857	- 552	- 120	- 139	- 85	- 188	- 84	- 7 820
1996	- 4 877	- 1 329	- 943	- 800	- 465	- 248	- 115	- 248	- 123	- 9 148
1997	- 4 498	- 1 704	- 693	- 1 058	- 540	- 307	- 45	- 441	- 135	- 9 421
1998	- 7 185	- 1 139	- 1 066	- 969	- 468	- 255	- 201	- 516	- 413	- 12 212
1999	- 6 415	- 1 158	- 848	- 888	- 357	- 206	- 420	- 623	- 423	- 11 338
2000	- 5 729	- 1 707	- 1 222	- 775	- 313	- 433	- 740	- 620	- 579	- 12 118
1991-2000	- 34 176	- 6 361	- 7 209	- 6 211	2	- 1 985	1 331	- 1 828	- 2 274	- 58 711
	Na 1 000 obyvatel ročně									
1991-2000	-2,85	- 1,65	- 2,22	- 3,65	0,00	- 1,96	1,36	- 1,85	- 2,32	2,28

Zdroj: Vyhodnocení předběžných výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v ČR. Podle podkladů ČSÚ zpracoval ÚRS Praha a s. (říjen 2001).

Tab. 2: Přírůstek trvale bydlících obyvatel devíti největších měst České republiky 1991 – 2000

Rok, období	Město									
	Praha	Brno	Ostrava	Plzeň	Olomouc	Liberec	České Budějovice	Hradec Králové	Ústí nad Labem	Města celkem
	Absolutně									
1991	- 2 849	- 222	555	- 230	37	89	422	252	242	- 1 704
1992	- 3 387	- 416	159	- 287	48	36	358	131	165	- 3 193
1993	- 3 572	- 415	186	- 205	72	154	273	153	240	- 3 114
1994	- 4 552	- 1 185	- 91	- 367	- 172	- 75	123	- 8	104	- 6 223
1995	- 5 723	- 1 346	- 529	- 566	- 229	- 150	- 26	- 148	- 18	- 8 735
1996	- 5 648	- 1 261	- 520	- 431	- 315	- 153	- 65	- 116	- 61	- 8 570
1997	- 5 116	- 1 399	- 480	- 548	- 212	- 121	- 9	- 167	- 70	- 8 122
1998	- 4 679	- 1 060	- 662	- 438	- 163	- 123	14	- 94	- 80	- 7 285
1999	- 4 559	- 1 119	- 453	- 431	- 156	- 35	- 45	- 117	8	- 6 907
2000	- 3 972	- 1 007	- 489	- 436	- 145	- 93	75	- 202	- 9	- 6 278
1991-2000	- 44 057	- 9 430	- 2 324	- 3 939	- 1 235	- 471	1 120	- 316	521	- 60 131
	Na 1 000 obyvatel ročně									
1991-2000	-3,67	-2,44	-0,72	-2,32	-1,19	-0,47	1,14	-0,32	0,53	2,33

Zdroj: Vyhodnocení předběžných výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v ČR. Podle podkladů ČSÚ zpracoval ÚRS Praha a. s. (říjen 2001).

Tab. 3: Přirozené přírůstky obyvatelstva devíti největších měst České republiky 1991 – 2000

deprese přirozené měny později: v Ostravě, Olomouci, Liberci a v Hradci Králové to byl rok 1994, pro České Budějovice a Ústí nad Labem byl prvním rokem přirozeného úbytku rok 1995. **Od roku 1996** vykazovala všechna největší česká města přirozené úbytky obyvatelstva s výše zmíněnými výjimkami v Ústí nad Labem a v Českých Budějovicích.

Vysvětlení ztráty dynamiky přirozené měny v České republice vyznívají jako **celoplošná ztráta vitality** vycházející z podstatných změn životního stylu obyvatelstva, částečně i z nedostatku bytů a z neplněných představ o příjmech nejbližšího okruhu obyvatelstva. **Měsíční mzdy** v civilním sektoru národního hospodářství se zvýšily v letech 1990 – 1993 o 77,0 %, v letech 1993 – 2000 o 135,0 %, s tendencí zpomalování, avšak v každém případě

v nedostatečné míře podle představ mladé generace. **Životní náklady** proti tomu vzrostly v letech 1990 – 1995 v zaměstnaneckých domácnostech o 148,7 % a v domácnostech důchodců o 151,6 %. V letech 1995 – 2000 se dále zvýšily o 37,0 % v domácnostech zaměstnanců a o 42,9 % v domácnostech důchodců.

Rok 1995 byl pro naše největší města rokem největších přirozených úbytků obyvatelstva. Od roku 1996 začaly přirozené úbytky klesat. Důvodem byl rostoucí počet potenciálních rodiček ve věku 15 – 49 let, zvláště ve věku 15 – 34 let a také snižující se úmrtnost, která alespoň z malé míry přispívá ke zlepšení bilance přirozené měny obyvatelstva jak v celostátním měřítku, tak ve sledovaných městech.

Na rozdíl od bilance přirozené měny obyvatelstva, kde vykázala velká česká

města značné úbytky obyvatelstva, **bilance stěhování** byla pro ně aktivní. Představovala přírůstek 1 420 trvale bydlících obyvatel, což znamenalo průměrné roční přírůstky 0,05 ‰.

Podrobnější analýza tohoto aktiva však ukáže, jak tento přírůstek vznikl. V letech 1991 – 1995 měl úhrn sledovaných měst aktivní migrační bilanci 18 495 obyvatel. V letech prohlubující se demografické krize České republiky však začala být jejich migrační bilance pasivní, v roce 1996 poprvé, pak stupňujícím se tempem. V letech 1996 – 2000 vykázala bilance stěhování 17 075 úbytku obyvatelstva. V úhrnu 10 let měly aktivní migrační bilanci pouze Praha, Brno, Olomouc a České Budějovice, v převážně většině díky aktivním migračním saldům do roku 1995. Největší relativní **migrační ztráty** utrpělo Ústí nad

Rok, období	Město									
	Praha	Brno	Ostrava	Plzeň	Olomouc	Liberec	České Budějovice	Hradec Králové	Ústí nad Labem	Města celkem
	Absolutně									
1991	4 411	453	- 392	- 294	535	- 221	996	46	- 325	5 209
1992	3 813	1 961	- 517	159	963	- 81	436	288	- 431	6 591
1993	3 280	528	- 999	182	336	- 99	267	76	- 366	3 205
1994	2 113	1 038	- 481	- 127	446	- 200	62	- 130	- 146	2 575
1995	994	280	- 328	14	109	11	- 59	- 40	- 66	915
1996	771	- 68	- 423	- 369	- 150	- 95	- 50	- 132	- 62	- 578
1997	618	- 305	- 213	- 510	- 328	- 186	- 36	- 274	- 65	- 1 299
1998	- 2 506	- 79	- 404	- 531	- 305	- 132	- 215	- 422	- 333	- 4 927
1999	- 1 856	- 39	- 395	- 457	- 201	- 171	- 375	- 506	- 431	- 4 431
2000	- 1 757	- 700	- 733	- 339	- 168	- 340	- 815	- 418	- 570	- 5 840
1991-2000	9 881	3 069	- 4 885	- 2 272	1 237	- 1 514	211	- 1 512	- 2 795	1 420
	Na 1 000 obyvatel ročně									
1991-2000	0,82	0,79	- 1,50	- 1,33	1,19	- 1,49	0,22	- 1,53	2,85	0,05

Zdroj: Vyhodnocení předběžných výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v ČR. Podle podkladů ČSÚ zpracoval ÚRS Praha a. s. (říjen 2001).

Tab. 4: Migrační salda devíti největších měst České republiky 1991 – 2000

Labem: 2 795 obyvatel znamenalo roční úbytek 2,85 bydlících na 1 000 obyvatel. Ztráty ostatních měst s pasivní migrační bilancí byly relativně nižší, i když absolutní úbytky znamenaly většinou několik tisíc obyvatel.

Záporná migrační salda již v roce 1991 měla města Ostrava, Plzeň, Liberec a Ústí nad Labem, tedy průmyslově exponovaná města, která reagovala nejrychleji na změny v české ekonomice. Hradec Králové vykázal migrační ztráty prvně v roce 1994, České Budějovice v roce 1995. Moravská velkoměsta Brno a Olomouc znamenala migrační úbytky prvně v roce 1996, Praha až v roce 1998. Vývoj migrační bilance Plzně byl v první polovině devadesátých let kolísavý s převahou úbytkových let. Výjimkou z úbytkových let v Liberci byl rok 1995. Ani tyto odchylky neměly vliv na jejich výslednou bilanci let 1991 – 2000. U Prahy je možné sledovat, jak se značné migrační přírůstky

na počátku období měnily postupně ke snižující se hladině a jak se proměnily v migrační ztráty. Analýzy migračních důvodů potvrzují, že na úbytcích obyvatelstva stěhováním se významně podílejí „bytové důvody“ a klesající aktivní salda z důvodu „změny pracoviště“ nebo „přiblížení k pracovišti“ (**pracovní důvody**). Jen v letech 1996 – 1998 ubylo v pěti velkoměstech z bytových důvodů téměř 11 tis. obyvatel. Velkoměsta byla jedinou velikostní skupinou měst, která měla v týchž letech ještě aktivní migrační saldo z pracovních důvodů, a to 2 000 z důvodu „změny pracoviště“ a 3 300 z důvodu „přiblížení k pracovišti“.

V roce 1991 představovalo 9 nyní největších měst České republiky 23,1 % obyvatel státu. V roce 1991 měla tato města – na dnešním území – zastoupení ve výši 25,3 %, avšak v roce 2001 již pouze 24,7 %. I když uvedených 9 měst nereprezentuje úhrn urbanizovaného obyvatelstva

republiky, odpovídá jejich populační vývoj i vývoji souboru všech 131 měst s 10 tis. a více obyvateli. Od počátku roku 1991 do počátku roku 2001 se jejich podíl na obyvatelstvu České republiky snížil z 55,6 % na 54,7 %.

Z hlediska perspektivního vývoje obyvatelstva ať již všech měst s více než 10 tis. obyvateli, nebo pouze největších měst, jak byla uvedena v našem příspěvku, lze očekávat další **snížování hladiny urbanizace** republiky, a to jak v důsledku další terciarizace ekonomiky, tak v důsledku zvýšení automobilizace a v důsledku zásadních změn v životním stylu obyvatelstva, včetně aktivnějšího hodnocení rozdílů kvality životního prostředí v urbanizovaných a neurbanizovaných oblastech státu.

*doc. RNDr. Alois Andrlé, CSc.
ÚRS Praha, a.s.*